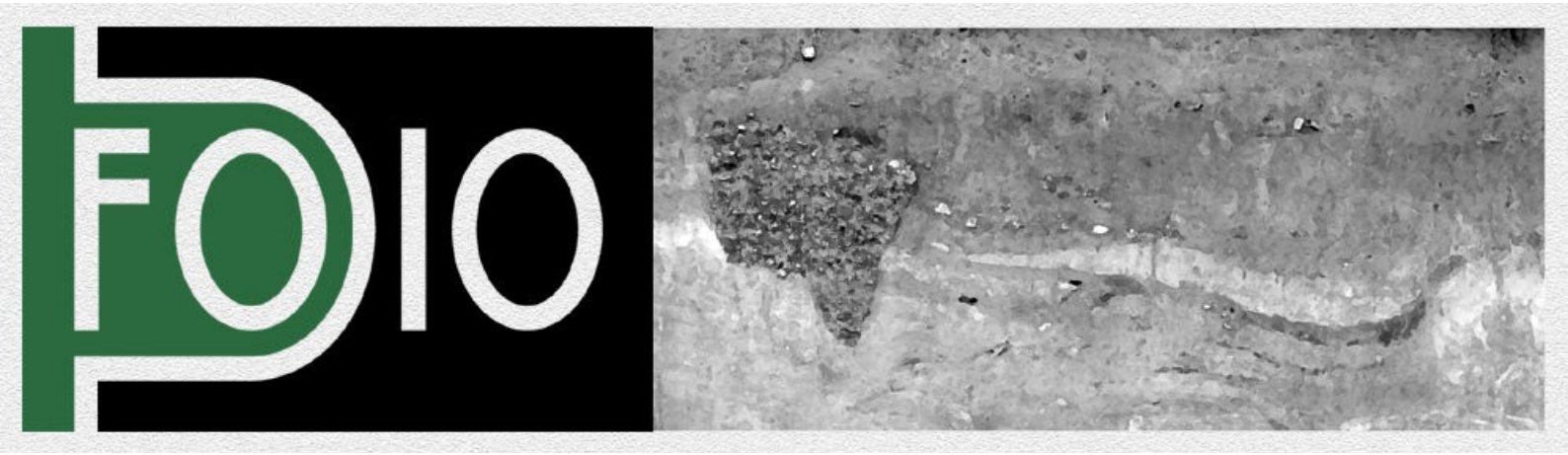
ARCHEOLOGIENOTA

GEEL GROENHUIS - KLEIN VELDEKENSSTRAAT

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

FODIO
Turnhoutsebaan 277
B-2110 Wijnegem

Marleen Arckens
Jan De Beenhouwer

Inhoud

2. Programma van maatregelen 31
2.1 Gemotiveerd advies 31
2.2 Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem 32
2.2.1 Administratieve gegevens 32
2.2.2 Aanleiding voor het vooronderzoek 32
2.2.3 Resultaten vooronderzoek zonder ingreep in de bodem 32
2.2.4 Vraagstelling en onderzoeksdoelen 33
2.2.5 Onderzoeksstrategie, methode, technieken 34

2. Programma van Maatregelen

2.1 Gemotiveerd advies

Het uitgevoerde bureauonderzoek is volledig. Alle relevante beschikbare bronnen werden geraadpleegd. Op basis van de resultaten zijn er geen redenen om aan te nemen dat het projectgebied verstoord is in het verleden. De mogelijkheid bestaat dat er archeologische sporen uit de metaaltijden, de Romeinse tijd en de middeleeuwen binnen het projectgebied bewaard bleven. Door de verschillende geplande bouwwerken verspreid over het projectgebied, voorzien van een ondergrondse parkeergarage en/of kelder en de aanleg van wegenis rondom en tussen de gebouwen zal eventueel aanwezig archeologisch erfgoed worden vernield.

Voor het volledige projectgebied met een oppervlakte van 29713 m2 wordt verder vooronderzoek noodzakelijk geacht om vast te stellen of er archeologische sporen aanwezig zijn binnen het projectgebied. Gezien de topografische ligging, de bodemkundige opbouw en de aard van de te verwachten sporen is een ingreep in de bodem door middel van proefsleuven de meest aangewezen methode (zie resultaten 1.2.4). Eventuele sites kunnen op die manier worden gelokaliseerd en geëvalueerd. Proefsleuven geven informatie over de aan- of afwezigheid, de aard, omvang en kwaliteit van het archeologisch erfgoed, geven de relevante archeologische niveaus aan en maken het mogelijk om de kosten in te schatten die gepaard gaan met eventueel vervolgonderzoek.

Andere archeologische vooronderzoeksmethoden als landschappelijk bodemonderzoek, geofysisch onderzoek, veldkartering en archeologische boringen zullen weinig tot geen aanvullend resultaat opleveren dat kan leiden tot het beter beantwoorden van de onderzoeksvragen (zie 1.2.4). Eventuele resultaten van deze onderzoeken zullen ook gehaald worden met het proefsleuvenonderzoek. Om deze reden en omwille van het evenwicht tussen de kosten en de baten van de verschillende onderzoeksmethoden wordt enkel een proefsleuvenonderzoek aanbevolen.[1]

Er kan momenteel enkel vooronderzoek zonder ingreep in de bodem worden uitgevoerd. De opdrachtgever is enkel eigenaar van perceel 524A. Hij wordt zoals contractueel bepaald tussen de opdrachtgever en de huidige eigenaren pas na het verlenen van de stedenbouwkundige vergunning eigenaar van de overige percelen en verwerft op dat moment het recht de percelen te betreden. De eigenaren van de percelen 485A, 523A, 525C, 526A, 522B2, 522F2 verlenen eerder geen toestemming voor het uitvoeren van ingrepen in de bodem. De percelen 485A, 523A, 525C, 526A, 522B2 worden nog gebruikt als akker, perceel 522F2 is een weide. Het is daardoor onmogelijk een ingreep in de bodem uit te voeren voorafgaand aan de aanvraag van de stedenbouwkundige vergunning. Daarom wordt voorgesteld om het vooronderzoek met ingreep in de bodem met uitstel uit te voeren, na het verkrijgen van de stedenbouwkundige vergunning en voorafgaand aan de start van de werken voor de nieuwbouw.

[1] Borsboom A. & Verhagen J. 2009. KNA Leidraad inventariserend Veldonderzoek. Deel Proefsleuvenonderzoek. http://www.sikb.nl/upload/documents/archeo/leidraden/KNA%20Leidraad%20proefsleuvenonderzoek%20definitief_04122012%20v%201.02.pdf.

2.2 Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem

2.2.1 administratieve gegevens

Initiatiefnemer		Astor vzw, Jan Van Rijswijcklaan 162 bus 10, B-2020 Antwerpen BE0542836447
Locatie	**Provincie**	Antwerpen
	Gemeente	Geel
	Deelgemeente	Geel
	Site	Groenhuis z.n.
Kadastrale gegevens		Geel Afd. 1, Sectie G., 485A, 524A, 523A, 525C, 526A, 522B2, 522F2
Oppervlakte onderzoeksgebied		29713 m2
Bounding Box	**punt 1**	x192726,0 y206605,1
	punt 2	x192973,3 y206817,3

2.2.2 aanleiding van het vooronderzoek

zie verslag van resultaten bureaustudie 1.1.3

2.2.3 resultaten vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

zie verslag van resultaten bureaustudie 1.1.1 en 1.2 in het bijzonder 1.2.4

2.2.4 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Op basis van de geplande werken en de actuele archeologische voorkennis over het projectgebied wordt de doelstelling van het vooronderzoek met ingreep in de bodem als volgt omschreven: er wordt een archeologische evaluatie uitgevoerd van het volledige projectgebied. Dit houdt in dat archeologisch erfgoed wordt opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd. Verder wordt de impact van de werken op het potentieel aanwezig archeologisch erfgoed bepaald. Ook de mogelijkheid van *in situ* behoud wordt onderzocht en indien dit niet kan worden er aanbevelingen voor vervolgonderzoek en bewaring *ex situ* geformuleerd.

Het onderzoek formuleert een antwoord op de volgende onderzoeksvragen:

Algemeen

- Zijn er archeologische sporen bewaard en wat is de aard van deze sporen?
- Zijn er archeologische vondsten bewaard en wat is de aard van deze vondsten?
- Wat is de bewaringskwaliteit en gaafheid van de sporen?
- In hoeverre komen de onderzoeksresultaten uit het bureauonderzoek overeen met de resultaten van het proefsleuvenonderzoek?
- Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht zowel vanuit methodologie als aanpak voor vervolgonderzoek?

Perioden en sites

- In welke periode(n) kunnen de sporen gedateerd worden?
- Zijn er kenmerken die wijzen op de aanwezigheid van permanente of tijdelijke nederzettingen in één of meerdere perioden en wat zijn die kenmerken?
- Zijn er elementen die wijzen op continuïteit of fasering van de nederzettingen of structuren?
- Welke elementen uit het archeologisch ensemble dragen bij tot de kennis van de economische en sociale relaties in de verschillende perioden of fasen?
- Zijn er sporen van landgebruik (perceelsindeling, wegen, akkers, grondstofwinning,…)
- Zijn er sporen van ambachtelijke/agrarische activiteit ?
- Strekken de sites zich uit over de grenzen van het onderzoeksgebied?

Landschap en bodem

- Wat is de relatie van de archeologische sporen en vondstconcentraties tot de bodemopbouw?
- Welke informatie geeft het archeologisch ensemble over de ouderdom en ontwikkeling van de akkerlagen in de verschillende perioden?
- Hebben er postdepositionele processen plaats gevonden en welk effect hadden die op de archeologische resten?

2.2.5 onderzoeksstrategie, methode en technieken

De te onderzoeken zone omvat het volledige projectgebied en heeft een oppervlakte van 29713 m2. Het vooronderzoek met ingreep in de bodem moet voldoen aan de generieke bepalingen voor vooronderzoek met ingreep in de bodem en bijkomend aan de vereisten voor vooronderzoek op een site zonder complexe verticale stratigrafie opgenomen in de Code Goede Parktijk.[2] De graafwerken worden uitgevoerd met behulp van een graafmachine met tandenloze graafbak. De teelaarde wordt gescheiden afgegraven.

Fig. 23 Kadasterplan met afbakening van de door middel van proefsleuven te onderzoek zone.© Geopunt & fodio

Er wordt gewerkt met 2 meter brede parallelle en continue proefsleuven. Het hanteren van continue sleuven biedt het voordeel dat er bijna geen blanco zones zijn, het aantal machinebewegingen tot een minimum herleid wordt en er één archeologisch niveau kan worden aangehouden. De techniek laat ook toe een transect door het terrein aan te leggen.[3] De afstand van middenpunt tot middenpunt tussen de sleuven bedraagt 15 m. De sleuven zijn noord-zuid georiënteerd. Dit verhoogt de kans op het aantreffen van sporen van gebouwen uit de metaaltijden, de Romeinse periode en de middeleeuwen, die bij voorkeur west-oost georiënteerd werden. Er wordt minimaal een dekkingsgraad van 12,5 % bereikt, opgedeeld in 10% sleuven en 2,5% kijkvensters, dwarssleuven of volgsleuven.[4] Simulaties van

[2] code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren. versie 1.0

[3] https://onderzoeksbalans.onroerenderfgoed.be/onderzoeksbalans/archeologie/methoden_en_technieken/terreinevaluatie/proefsleuven

[4] code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren. versie 1.0

sleuven op verschillende soorten vindplaatsen hebben aangetoond dat met een dekkingsgraad van 10% ongeveer 95% van vindplaatsen met een minimum omvang van 5m diameter worden opgespoord.[5] Kijkvensters worden gegraven om de aard en ruimtelijke spreiding van de sporen te verduidelijken of de schijnbare afwezigheid van sporen te verifiëren.

De aanwezigheid van een prehistorische site is weinig waarschijnlijk, maar nooit uit te sluiten. Tijdens de graafwerken wordt daarom aandacht gevraagd voor concentraties van lithische artefacten. In geval er lithische artefacten bewaard bleven moet worden ingeschat of het gaat om een concentratie die te maken heeft met een activiteitenzone of eerder om verspreidde artefacten.

De actoren moeten beschikken over de competenties omschreven in de Code van Goede Praktijk.[6] De veldwerkleider heeft daarnaast minimaal 5 prospecties met ingreep in de bodem uitgevoerd door middel van proefsleuven in plaggenbodems.

Het onderzoek is succesvol wanneer er kan worden achterhaald of er al dan niet archeologische sporen bewaard bleven binnen het onderzoeksgebied en de kwaliteit van de sporen kan worden bepaald, zowel op het vlak van hun bewaring, als op het vlak van kenniswinst, zoals geformuleerd in de onderzoeksvragen.

[5] [5] Borsboom A. & Verhagen J. 2009. KNA Leidraad inventariserend Veldonderzoek. Deel Proefsleuvenonderzoek. http://www.sikb.nl/upload/documents/archeo/leidraden/KNA%20Leidraad%20proefsleuvenonderzoek%20definitief_04122012%20v%201.02.pdf

[6]code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren. versie 1.0